

Λευκάδιος Χερν και Elizabeth Bisland. Στον ιστό μιας ερωτικής φαντασίωσης

Παρασκευή Κοψιδά-Βρεττού
Διδάκτωρ Φιλολογίας, Συγγραφέας
kopsidav@yahoo.gr

Περίληψη

Η Elizabeth Bisland υπήρξε η πρώτη βιογράφος του Λευκάδιου Χερν, ο οποίος την είχε γνωρίσει από την πρώιμη δημοσιογραφική της δραστηριοποίηση και έκτοτε θα διατηρήσει μαζί της μια δια βίου σχέση τρυφερής φιλίας, θαυμασμού και -το περισσότερο-, ενός υποδόριου, ανεκπλήρωτου έρωτα. Στην παρούσα εργασία φωτίζεται η ιδιαίτερα ισχυρή προσωπικότητα και η δράση της δημοσιογράφου, που τόλμησε τον γύρο του κόσμου σε λιγότερο από τις 80 ημέρες του Phileas Fogg, σε ένα διαφημιστικό εγχείρημα δύο ανταγωνιστικών εντύπων της Νέας Υόρκης. Αναδεικνύεται η ιδιόμορφη σχέση της Bisland με τον Λευκάδιο Χερν, οι ψυχολογικές εκφάνσεις αυτής της σχέσης, κυρίως μέσα από τη διαχρονική αλληλογραφία τους, και σε συνάφεια με τον ψυχικό και συναισθηματικό κόσμο του Ελληνοϊρλανδού συγγραφέα, συνεπή με όλες τις άλλες ιδιόμορφες καταστάσεις της ζωής και της κοινωνικότητάς του.

Πρόκειται για μια «μελέτη περίπτωσης», που αποκαλύπτει την ψυχική ενδοχώρα, τις αντινομίες και τις συγκρούσεις-την αγωνία εξισορροπήσεων εντέλει, του μεγάλου συγγραφέα, κάτω από μια διαφορετική οπτική: εκείνη της ερωτικής του, ανασφαλούς φύσης, που στις πιο ρομαντικές της εκδοχές τη ζει ως ερωτική φαντασίωση προσθέτοντας έτσι στη δραματικότητα της ζωής και της σκέψης του.

Λέξεις-κλειδιά: Λευκάδιος Χερν, Elizabeth Bisland, γύρος του κόσμου, φιλία, έρωτας

Βιογραφούμενος Λευκάδιος Χερν

Ο Λευκάδιος Χερν θα έχει την τύχη -ή την ατυχία- να αναμετρηθεί με τους πολλούς βιογράφους του και τις πολλαπλές εκδοχές της ζωής και της σκέψης του, όπως αποτυπώθηκαν στην πραγματολογία αλλά κυρίως στην ερμηνευτική του καθενός προσπάθεια. Ο Percy Boynton θα γράψει προσφυώς σε άρθρο του (Boynton, 1927) ότι ο Χερν «υπέφερε πολύ από τους βιογράφους του». Η «κακή» αρχή θα γίνει με ένα σύντομο βιογραφικό κείμενο, το οποίο θα δει το φως της δημοσιότητας το 1897, από τον εκδότη του Χερν Houghton Mifflin, χωρίς ο ίδιος να έχει ενημερωθεί σχετικά. Το γεγονός θα εξοργίσει τον Λευκάδιο, με αποτέλεσμα να διακόψει τη συνεργασία του με τον εκδοτικό οίκο.

Στις 14 πλήρεις και εκτενείς βιογραφίες και στις 3 κριτικές-αναλυτικές εργασίες που θα γραφούν στη συνέχεια μετά τον θάνατό του (Goedhals, 2020), ο Χερν θα «αποκτήσει» πολλά και διαφορετικά πορτρέτα (Hughes, 1996), θα παρερμηνευθεί και, εν πολλοίς, θα παρεξηγηθεί, καθώς η ιδεαλιστική, ρομαντική του φύση «πράττει» συχνά ετερόδοξα με κριτήριο τις κοινές και αναμενόμενες, από τους πολλούς, συμπεριφορές. Θα παραμένει ωστόσο ένας από τους συγγραφείς που περισσότερο απασχόλησαν τη λογοτεχνική και την κριτική βιογραφία και του οποίου ο εξωτισμός και οι πλούσιες σε πνευματικές και πολιτισμικές εμπειρίες ζωή (Rosen, 2005) και σκέψη εξακολουθούν να ασκούν μια εντεινόμενη στις μέρες μας γοητεία και περιέργεια (Κοψιδά-Βρεττού, 2015).

Αξίζει να αναφέρουμε ότι με την είσοδο στη νέα χιλιετία, λίγο πριν συμπληρωθούν, στις 27 Ιουνίου του 2000, 150 χρόνια από τη γέννησή του, θα ανακαλυφθεί το χειρόγραφο αδημοσίευτης κριτικής βιογραφίας του Λευκάδιου Χερν, σε μια αγορά μεταχειρισμένων βιβλίων στο Λονδίνο. Επρόκειτο για το χειρόγραφο ενός Πορτογάλου δημοσιογράφου, του Cesar dos Santos, προσχέδιο εργασίας του 190 σελίδων -γραμμένο τη δεκαετία του 1950-, το οποίο αναφέρεται κυρίως στην ιαπωνική περίοδο της ζωής του Λευκάδιου Χερν. Το

χειρόγραφο αγοράστηκε από τον Sammy I. Tsunematsu, ιδρυτή και επιμελητή του Μουσείου Soseki (αφιερωμένου στον μεγάλο εκπρόσωπο της ιαπωνικής λογοτεχνίας Natsume Soseki-1867-1916) στο Λονδίνο.

Μετά από κάποιες δεκαετίες σιωπής, το ενδιαφέρον για την ανάδειξη της σκέψης του Λευκάδιου Χερν, και την επικαιρική-κάτω από τα νέα δεδομένα και αξιακά αιτούμενα του 21^{ου} αιώνα- ανάγνωσή της, φαίνεται σήμερα να ζωντανεύει στις πολλές του πατρίδες του κόσμου (Askew, 2016), που τον διεκδικούν. Και αναφύονται πτυχές και εννοιολογήσεις του έργου και της περιπέτειας του βίου του, που απαιτούν νέες συγχρονικές θεωρήσεις και ερμηνείες. Όπως παραδειγματικά αναφέρομαι στο έργο με το οποίο έχει καταπιαστεί ο Αμερικανός συγγραφέας, πρώην δημοσιογράφος της εφημερίδας Cincinnati Enquirer και Πρόεδρος της «Εταιρείας Λευκάδιος Χερν» στις Ηνωμένες Πολιτείες, Steve Kemme, ερευνώντας τη σχέση του Λευκάδιου Χερν με τους Αφροαμερικανούς του Cincinnati και τα γραπτά του γι'αυτούς (Kemme, 2020). Θα γράψει σχετικά, εστιάζοντας στη σημασία του για τον σημερινό μας κόσμο: «Η κληρονομιά του Λευκάδιου Χερν, όσον αφορά τη φυλή και την κοινωνική συνείδηση αναδεικνύει την ανάγκη της ανεκτικότητας για ανθρώπους διαφορετικών φυλών, εθνών και θρησκειών. Και όχι μόνο για να τους ανεχτούμε, αλλά για να μάθουμε γι'αυτούς και να τους γνωρίσουμε ως συν-ανθρώπινα όντα. Ο ίδιος επίσης υπέδειξε τη σημασία της βοήθειας σε όσους έχουν ανάγκη» (Kemme, 2021).

Elizabeth Bisland: Η πρώτη βιογράφος του Λευκάδιου Χερν

Η πρώτη ωστόσο βιογράφος του Ελληνοϊρλανδού συγγραφέα και εθνικού συγγραφέα των Ιαπώνων, είναι η Elizabeth Bisland. Το 1906, δύο χρόνια μετά τον θάνατο του Λευκάδιου Χερν, η Elizabeth Bisland θα δημοσιεύσει την πρώτη εκτεταμένη και πλήρη βιογραφία του, με τίτλο: *The Life and Letters of Lafcadio Hearn*. Εδώ η συγγραφέας θα προσπαθήσει, συνδυάζοντας την έρευνα με την προσωπική της εμπειρία από τη διαχρονία της σχέσης της με τον συγγραφέα, να αποτυπώσει ουσιαστικές πτυχές της πολυκύμαντης ζωής και της περιέργης και αντιφατικής του προσωπικότητας, της ισχυρής πνευματικής του φύσης προσφέροντας τις δικές της, πειστικές απαντήσεις και ερμηνείες σε στρεβλώσεις ή παρερμηνείες που επρόκειτο μοιραία, και για διάφορους λόγους, να ακολουθήσουν (Goedhals, 2020 και Hughes, 1996). Και το σημαντικότερο ίσως: στο βιβλίο της η Bisland (1906) καταθέτει και την πρώτη συλλογή των πολύτιμων επιστολών του-ακαδημαϊκών και φιλικών προς διάφορους αποδέκτες και προς την ίδια. Οι επιστολές αυτές-παρα τις συντηρήσεις που έχουν υποστεί και την προσαρμογή τους στην αυστηρότητα της βικτωριανής ηθικής (Hirakawa, 2015)-, και όσες αργότερα θα δημοσιευτούν (Bisland, Hearn 1910, Kennard, 1912, Beck, Hearn, 1931, Murakata, 1990, Sanki, Hearn 1997, Hearn, 2007, κ.ά.) -και από την ίδια- αποτελούν πραγματικά δοκίμια, πολυεπιστημονικών και φιλοσοφικών συναρτήσεων, που ακόμα δεν έχουν στη διεθνή βιβλιογραφία αξιοποιηθεί, στον βαθμό τουλάχιστον που απαιτεί η διεπιστημονική τους «ανάγνωση».

Τι αντιπροσωπεύει ωστόσο στη ζωή του συγγραφέα η νεαρή-έφηβη όταν την πρωτογνώρισε, επίδοση δημοσιογράφου-, που έμελλε να είναι ένα από εκείνα τα λίγα πρόσωπα με τα οποία θα κρατήσει επικοινωνία μέχρι το τέλος; Και που επρόκειτο να αποτελέσει την πιο έντονα θαυμαστική ερωτική του φαντασίωση- μια «μελέτη περίπτωσης» για την ψυχική και συναισθηματική του ενδοχώρα και τα ανακλαστικά του απέναντι στη γυναίκα και στον έρωτα (Benfey, 2009).

«Ψηλή, με ανοιχτόχρωμο δέρμα , μεγάλα μαύρα μάτια και σκούρα μαλλιά. Μερικοί την

αποκαλούν όμορφη, άλλοι χαριτωμένη. Δεν ξέρω αν είναι το ένα ή το άλλο, αλλά είναι σίγουρα ελκυστική στην εμφάνιση και στο πνεύμα. Με άλλα λόγια είναι εγωίστρια, απαθής, σκληρή, πανούργα, εκδικητική: μια γυναίκα που μπορεί να κάμει κόλαση τη ζωή κάθε άντρα, εκτός κι αν αυτός διαθέτει τρομαχτική δύναμη» (Cott, 1990).

Μ' αυτά τα λόγια «συστήνει» την Elizabeth Bisland ο Λευκάδιος Χερν, όταν κάποτε και στην αρχή της γνωριμίας τους (στη Νέα Ορλεάνη, το 1881) ρωτήθηκε από κάποιον φίλο του γι' αυτήν. Την είχε συναντήσει στα γραφεία της εφημερίδας *Times-Democrat* της Νέας Ορλεάνης, στην οποία ο Χερν εργαζόταν ως δημοσιογράφος (Κοψιδά-Βρεττού, 2020), κρατώντας τη στήλη *Foreign Press*. Η Elizabeth Bisland είχε διαβάσει το άρθρο του με τίτλο *A Dead Love* (Hearn, 1904), δημοσιευμένο στην εφημερίδα *Item*, με την οποία επίσης συνεργαζόταν ο Χερν, και της είχε προκαλέσει εξαιρετικό ενδιαφέρον η ρομαντική φλόγα και το λυρικό πάθος του συγγραφέα. Όταν χτύπησε την πόρτα της εφημερίδας *Times-Democrat*, με στόχο να κάμει δημοσιογραφική καριέρα, ήταν μόλις 17 χρονών (Cott, 1990). Το πρώτο που ζήτησε ήταν να γνωρίσει τον συγγραφέα του άρθρου, με τον οποίο έκτοτε θα θεμελιώσει μια δια βίου περίεργη και ανάμεικτη σχέση, μεταξύ έμπιστης φίλιας και ανεκδήλωτου, υποδόριου έρωτα, ευκρινέστερα από την πλευρά του Λευκάδιου Χερν.

Κόρη εύπορου αγρότη η Elizabeth Bisland, γεννήθηκε στο St. Mary Parish, της πολιτείας της Louisiana, στις 11 Φεβρουαρίου του 1861. Η οικογένειά της αντιμετώπισε πολλά προβλήματα στη διάρκεια του Αμερικανικού Εμφυλίου Πολέμου (1861-1865), μετακινήσεις από τόπο σε τόπο, οικονομική δυσπραγία. Σε ηλικία 12 χρονών βρέθηκε στο Natchez της Louisiana, όπου ο πατέρας της είχε το πατρικό του σπίτι, κληρονομιά από τους γονείς του. Από νωρίς έδειξε την κλίση της στην ποίηση και ποιήματά της έστειλε σε διάφορα περιοδικά και στην εφημερίδα *Times-Democrat*, με το ψευδώνυμο B.L.R. Dane. Τα ποιήματά της άρεσαν στον εκδότη της εφημερίδας. Αποφασιστική και δυναμική καθώς ήταν, γρήγορα θα μετακινηθεί στη Νέα Ορλεάνη για να εργαστεί στην εφημερίδα. Ήταν τότε που γνώρισε τον Λευκάδιο Χερν και που παρά την ιδιαίτερα ανήσυχη φύση και τον ακαταπρόλητο δυναμισμό της, την ισχυρή προσωπικότητα και τις διαρκείς μετακινήσεις της, θα συνδεθεί με μια δυνατή, ανυποχώρητη σχέση αγάπης και θαυμασμού με τον διστακτικό απέναντι στη γυναικεία ισχυρή προσωπικότητα διανοούμενο συγγραφέα, με τον οποίο θα αλληλογραφεί-εκτός από ένα μεγάλο διάλειμμα- μέχρι το τέλος.

Σε ηλικία 26 χρονών κι ενώ έχει μια καλή συνεργασία με την *Times-Democrat*, η Νέα Ορλεάνη θα αποδειχτεί πολύ μικρός τόπος για να χωρέσει τη δραστήρια και τολμηρή προσωπικότητά της. Γύρω στο 1887 θα φύγει από εκεί και θ' ανοιχτεί στις συναρπαστικές δημοσιογραφικές εμπειρίες της Νέας Υόρκης. Την ίδια χρονιά θα έχει την πρώτη της συνεργασία με την εφημερίδα *The Sun* και δύο χρόνια αργότερα τη συναντάμε να αρθρογραφεί σε διάφορα έντυπα, ανάμεσά τους και στο ευρείας κυκλοφορίας *New York World*, που υπήρξε για πολλά χρόνια η επίσημη φωνή του Δημοκρατικού Κόμματος. Συνεργάζεται επίσης με το κορυφαίο λογοτεχνικό περιοδικό *Atlantic Monthly* και το *North American Review*, ενώ η δημοσιογραφική της φήμη θα απογειωθεί με το περιοδικό *The Cosmopolitan*, για λογαριασμό του οποίου θα πραγματώσει μια θεαματική, αμερικανικών προδιαγραφών, αποστολή: τον γύρο του κόσμου σε λιγότερο από τις ογδόντα μέρες του Phileas Fogg, στο γνωστό μυθιστόρημα του Ιουλίου Βερν.

Ο γύρος του κόσμου σε λιγότερο από 80 ημέρες

Όλα ξεκινούν από μια πρωτότυπη στη σύλληψή της διαφημιστική καμπάνια της μεγάλης εφημερίδας της Νέας Υόρκης *The World*. Το πρωί της 14^{ης} Νοεμβρίου του 1889, ο πλούσιος εκδότης του μηνιαίου περιοδικού *The Sun*, John Brisben Walker (1847-1931), κρατώντας στα χέρια του ένα φύλλο της εφημερίδας *The World*, διαβάζει με μεγάλους τίτλους το πρωτοσέλιδο, που αναγγέλλει το τολμηρό εγχείρημα του εντύπου: την αποστολή της διαπρεπούς δημοσιογράφου, συνεργάτιδας της εφημερίδας, Nellie Bly, σ'ένα ταξίδι ανά τον κόσμο. Στόχος, η κατάκτηση ενός χρόνου ρεκόρ για την πραγμάτωσή του, και πάντως μικρότερου από τον χρόνο των 80 ημερών του Phileas Fogg (Verne, 1873). Αμέσως αστράφτει στο μυαλό του η ιδέα να πράξει το ίδιο για λογαριασμό του δικού του περιοδικού: τη χρηματοδότηση μιας άλλης, γυναικείας πάλι, δημοσιογραφικής αποστολής, με τον ίδιο, ανταγωνιστικό τώρα, στόχο: τον γύρο του κόσμου, νικώντας όχι πια τον Phileas Fogg αλλά τη Nellie Bly.

Είναι η περίοδος που η Elizabeth Bisland κρατάει μια στήλη στο μηνιαίο περιοδικό του Walker *The Cosmopolitan*, με τον τίτλο *In the Library* (Στη Βιβλιοθήκη), όπου μεταφέρει αναγνωστικές της εμπειρίες από καινούρια λογοτεχνικά, αλλά και ευρύτερου ενδιαφέροντος, βιβλία. Ένα τηλεφώνημα με την ένδειξη κατεπείγον στο σπίτι της Elizabeth Bisland, του εξασφαλίζει τη γυναίκα που χρειάζεται. Οι δύο γυναίκες είναι διαφορετικοί χαρακτήρες: προέρχονται ωστόσο και οι δύο από οικονομικά αδύναμα κοινωνικά στρώματα, και ζώντας τη μειονεκτική θέση των γυναικών της εποχής, θα εγκατασταθούν στη Νέα Υόρκη, με σκοπό αφενός μέσω της δημοσιογραφίας να διακινήσουν τις ιδέες τους σ'ένα ευρύ κοινό και αφετέρου να κερδίσουν την επιτυχία και την κοινωνική αναγνώριση (Goodman, 2013).

Πολύ τολμηρή η Bly-είχε φανεί και από τα σκληρά δημοσιογραφικά θέματα με τα οποία είχε καταπιαστεί στις έρευνές της (φυλακές, ψυχιατρεία, περιθωριακές ομάδες)-, άκρως ανταγωνιστική και φιλόδοξη, επεδίωκε τον εντυπωσιασμό και τη φήμη-ίσως και εξαιτίας της ταπεινής καταγωγής της, από πολυμελή οικογένεια. Περισσότερο εκλεπτυσμένη και ευγενική και λιγότερο ή και καθόλου του εντυπωσιασμού, η Bisland θα αντιμετωπίσει καταρχήν πολύ διστακτικά την πρόταση του εκδότη της- για να υποκύψει τελικά στην πιεστική του επιχειρηματολογία (Goodman, 2013).

Στις 14 Νοεμβρίου 1899, οι δύο νεαρές δημοσιογράφοι ξεκινούν για ένα τολμηρό εγχείρημα 25.000 περίπου μιλίων, με αντίθετη κατεύθυνση η καθεμιά. Η Bly πάνω στο ατμόπλοιο *Augusta Victoria*, με κατεύθυνση την Ευρώπη, η Bisland δυτικά της Νέας Υόρκης. Η Bly, τελικά, θα είναι η νικήτρια σ' αυτό το δύσκολο και τολμηρό εγχείρημα, και θα φτάσει στο New Jersey, τον καταληκτικό προορισμό του ταξιδιού της, στις 25 Ιανουαρίου 1890, στις 15:51, έχοντας πραγματώσει ένα φοβερό ρεκόρ έναντι του ήρωα του Ιουλίου Βερν: ο γύρος του κόσμου σε 72 ημέρες, 6 ώρες και 11 λεπτά. Το πλοίο της Bisland θα φτάσει στη Νέα Υόρκη, 4 μέρες αργότερα, στις 30 Ιανουαρίου, έχοντας ολοκληρώσει τον δικό της γύρο του κόσμου σε 76 1/2 ημέρες, χρόνο ρεκόρ πάλι έναντι του Phileas Fogg.

Το γοητευτικότερο ωστόσο και περισσότερο μόνιμο αποτέλεσμα αυτής της «αναμέτρησης» ήταν τα άρθρα-εμπειρίες της από τον δικό της γύρο του κόσμου, που δημοσιεύτηκαν σε 7 συνέχειες στο περιοδικό *The Cosmopolitan*, και έπειτα εκδόθηκαν σε βιβλίο με τίτλο: *A Flying Trip Around The World: In Seven Stages* (Bisland, 1891). Και επιπλέον, η αφύπνιση του

ενδιαφέροντός της για τα ταξίδια. Στο εισαγωγικό σημείωμα του βιβλίου της γράφει: «Εάν, στις 13 Νοέμβρη του 1899, κάποιος ερασιτέχνης προφήτης είχε προείπει ότι θα περνούσα τα Χριστούγεννα εκείνης της χρονιάς στον Ινδικό Ωκεανό..., νομίζω πως, με την ευγένεια που αρμόζει σε μια σοβαρή περίπτωση λανθασμένης πρόβλεψης, θα εφιστούσα την προσοχή του σε κείνο το απόσπασμα του Κορανίου, στο οποίο αναγράφεται: Ο Κύριος αγαπάει τον χαρούμενο κλέφτη. Πέρασα ωστόσο την 25^η Δεκεμβρίου στο καράβι, πάνω στα κύματα που βρέχουν τις ακτές της Ινδικής αυτοκρατορίας κι έκανα κι άλλα πράγματα εξίσου παράτολμα, για τα οποία δεν θα θεωρούσα άξιο τον εαυτό μου...» (Bisland, 1891).

Στις σημειώσεις που κρατά στη διάρκεια του συναρπαστικού της ταξιδιού, οι εικόνες - εικαστικά τοπία έχουν κάτι από τον ποιητικό ιμπρεσιονισμό της γραφής του Λευκάδιου Χερν (Kempe, 2020). «Τη νύχτα η πάχνη είχε πέσει», έγραφε ένα πρωινό, σαν υποδεχόταν τη νέα μέρα «κι έμοιαζε με χιόνι, όπως ο ύπνος μοιάζει με θάνατο, και οι ανοιχτόχρωμες πεδιάδες, τα ξερά λιβάδια και τα σιωπηλά υψίπεδα μεταμορφώνονταν με της μέρας το πρώτο φως» (Bisland, 1891). Ώρες περνά στο πάνω κατάστρωμα του πλοίου σε έναν ονειροπόλο ρεμβασμό, παρατηρώντας τις άπειρες μεταμορφώσεις της θάλασσας και του ουρανού. «Τα ζαφείρια θα ήταν χλωμά και κρύα μπροστά σ'αυτή τη θάλασσα», έγραφε διασχίζοντας τον Ειρηνικό. «Συνταρακτική, με βαθύσκιστα κύματα, όπως οι βιολέτες, όχι ακόμα μωβ, κι ανέγγιχτες από οποιοδήποτε χρώμα που θα κατέστρεφε την τέλεια απόχρωσή τους. Λάμπει, με ανείπωτο, πολύπλευρο μεγαλείο, κάτω από έναν χλωμό ουρανό... (Bisland, 1891).

Λευκάδιος Χερν: Στην ατολμία του έρωτα

Η σχέση της Elizabeth Bisland με τον Λευκάδιο Χερν, παρόλο που φαίνεται ότι δεν εξελίχτηκε σε μια ερωτική σχέση, εντούτοις θα διατηρηθεί μέχρι τέλους και θα φέρει, πέρα από τον χαρακτήρα της υποστηρικτικής αμοιβαιότητας και της τρυφερής φιλίας, μια λυρική στις εκφράσεις της ερωτική έλξη, που δεν θα ολοκληρωθεί ποτέ. Από τη μια η δειλία του Χερν και η περίεργη τάση του να μετατρέπει τις εμπειρίες των γυναικείων γνωριμιών του σε μητρικές και προστατευτικές σχεδόν-η ψυχανάλυση ενδεχομένως θα μπορούσε να ερμηνεύσει αυτές τις καταστάσεις (Bernstein, χ.χ.) –και στη βάση της στερημένης στοργής παιδικής του ηλικίας. Κι από την άλλη, ο ίδιος ο χαρακτήρας της Elizabeth Bisland, της οποίας η τρομαχτική δύναμη, η αποφασιστικότητα και η τόλμη, μαζί με τις πνευματικές της δυνατότητες, προκαλούσε φόβο στους άντρες που τη γνώριζαν. Σε μια επιστολή προς τον φίλο του γιατρό George Gould, ο Χερν, το 1889, κι ενώ έχει μετακινηθεί από τη Φιλαδέλφεια στη Νέα Υόρκη, όπου και η ίδια ζει: «Την είδα τη δεσποινίδα Bisland, και τη γοητευτική αδελφή της και τον εξαιρετο αδελφό της... Η δεσποινίς Bisland είναι περισσότερο όμορφη και εντυπωσιακή από πριν. Διαθέτει ένα άνετο σπίτι στο οποίο κάπνισα ένα τσιγάρο και είχα ένα δείπνο. Εργάζεται σε τέσσερα έντυπα συγχρόνως –ένα πολύ γενναίο κορίτσι. Συχνά εργάζεται δεκαοχτώ και είκοσι ώρες εντατικά και ακόμη παραμένει δροσερή και ροδαλή και ευγενική σαν το γιασεμί...» (Stevenson, 1979). Σε άλλη επιστολή του προς τον ίδιο παραλήπτη προσπαθεί να κατανοήσει τη συμπεριφορά του απέναντί της: «Όταν βλέπω τη δεσποινίδα Bisland αισθάνομαι έξω από τον κόσμο για λίγο και σαστισμένος. Την επόμενη μέρα η χαρά εξατμίζεται και σκέφτομαι: Τι ηλίθιος υπήρξα-δεν θέλω να ξαναπάω εκεί. Έπειτα έρχεται ένα γράμμα και τα βάζω με τον εαυτό μου: «Γιατί όχι; - η αίσθηση ότι μαγεύομαι είναι τόσο ευχάριστη!...» (Stevenson, 1979). Αλλού θα σκιαγραφήσει το τρομερό της ταμπεραμέντο: «Είν'ένα είδος θεάς εδώ-διατηρεί ένα νότιο σαλόνι: είναι σκληρό να προσπαθήσεις να μιλήσεις μαζί της. Είναι μια μάγισσα-καθώς στρέφει το κεφάλι της παντού: αλλά μερικοί από τους καλύτερους θαυμαστές της την

φοβούνται. Ένας απ' αυτούς μου είπε ότι αισθανόταν σαν να έπαιζε με μια ωραία, επικίνδυνη λεοπάρδαλη, που την αγαπούσε γιατί δεν τον δάγκωνε. Όσο για τη δική μου γνώμη, είναι σαν το χασίς. Δεν μπορώ να θυμηθώ τίποτε απ' όσα λέει ή απ' όσα εγώ λέω, μόλις φεύγω από το σπίτι της. Το κεφάλι μου όλο βουίζει, και βαδίζω ενάντια στους ανθρώπους στο δρόμο, και τρέχω και χάνω το δρόμο μου-η αίσθηση του προσανατολισμού μου σοβαρά διαταράσσεται. Αλλά καθόλου δεν είμαι ερωτευμένος-μακριά από μένα μια τέτοια τρέλα...» (Stevenson, 1979).

Δεν μπορούμε να γνωρίζουμε τα πραγματικά μεταξύ τους αισθήματα, τον βαθμό στον οποίο θα ήθελαν ή θα μπορούσαν και οι δύο να αιχμαλωτιστούν σε μια ερωτική σχέση. Ο Χερν φαίνεται ωστόσο από την εξέλιξη της επιστολογραφίας τους ότι -ξεπερνώντας τον αρχικό, νευρωσικό φόβο του απέναντι σε μια γυναίκα δυνατή, αποφασιστική, προικισμένη με θάρρος και αυτοπεποίθηση και με την αλαζονεία ενδεχομένως του ανθρώπου που έχει επίγνωση των μεγάλων δυνατοτήτων του-, θα ζήσει, στο πρόσωπο της Elizabeth, τον δυνατό, ανεκπλήρωτο έρωτα ως ήρωας της δυτικής αισθηματικής λογοτεχνίας (Κοψιδά-Βρεττού, 2017), σε αντίθεση με την πραότητα της οικογενειακής ζωής, που θα την βιώσει ως Ιάπωνας με τη Σέτσου. Οι επιστολές του υποδηλώνουν την ένταση των συναισθημάτων του, μια θαυμαστική αλλά και πνευματώδη και παιχνιδιάρικη έως και αυτοσαρκαστική διάθεση για τα δικά του κρυφά αισθήματα. Μαζί με την ποιητική δραματικότητα του ανολοκλήρωτου, κι αργότερα τη νοσταλγία της εξιδανικευμένης αναπόλησης. (Είναι ένα στοιχείο του ψυχισμού του η εξιδανίκευση γυναικείων μορφών (κορυφαία περίπτωση εκείνη της μάνας) (Κοψιδά-Βρεττού, 2010), που μεταπλάθονται σε αρχετυπικές αέρινες, αποσαρκωμένες υπάρξεις πρωτόπλαστων ειδυλλίων. Αυτό συνέβη και με την κόρη Βάσκου ψαρά, τη νεαρή Marie, στο Grand Isle, στον Κόλπο του Μεξικού, όπου βρήκε καταφύγιο αποτοξίνωσης από την κόπωση της δημοσιογραφικής του δραστηριότητας, το καλοκαίρι του 1884. Στο παράξενο σαν καράβι σαλόνι του ψαρά, η Marie θα τριγυρίζει σερβίροντας ποτά στη συντροφιά του πατέρα της και του παράξενου προσκεκλημένου του, Λευκάδιου Χερν, στις αποδράσεις των λαϊκών αφηγήσεων του πρώτου από τα χρόνια της νιότης του στη Γαλλία και την Αλγερία και τις θεωρίες του για την Cabala (Scholem, 1974). Όταν η Elizabeth Bisland έφτασε εκεί, παρά την ευγένεια και τη φιλική του διάθεση, τον βρήκε παραδομένο σε μιαν ονειρική μυθική φαντασίωση άυλου ερωτικού εξωτισμού (Cott, 1992).

Δέκα χρόνια μετά το ταξίδι της Bisland ανά τον κόσμο, ο Λευκάδιος Χερν θα γράψει για τις μαγικές στιγμές που πέρασε στο σπίτι της, στη Νέα Υόρκη: «Ένα τέτοιο βράδυ, σ' ένα διαμέρισμα στην 5^η Λεωφόρο, της Νέας Υόρκης, όπου ένα σίγουρα θεϊκό πρόσωπο κι εγώ καθόμασταν δίπλα στη φωτιά από ξεβρασμένα ξύλα και κουβεντιάζαμε και ονειρευόμαστε διάφορα... Τέτοιες συναντήσεις... που με έκαναν να ξεχνώ το μεγάλο, σιδερένιο στροβίλισμα του κόσμου και ο,τιδήποτε άλλο εκτός από σένα. Δημιουργούσες ένα μικρό χώρο μαγνητικής ηλιοφάνειας για μένα». Και συνεχίζοντας: «...δεν υπάρχουν άλλα μυστήρια, εκτός από τα λεγόμενα καρδιές, εκείνα τα σημεία στα οποία οι άνθρωποι σπάνια αγγίζουν ο ένας τον άλλον, μόνο για να νιώσουν ξαφνικά ένα ρίγος έκπληξης, όπως όταν συναντούν ένα φάντασμα, και στη συνέχεια αναρωτιούνται μάταια, για το υπόλοιπο της ζωής τους, τι κρύβεται πίσω από την ψυχή» (Bisland I, 1906).

Οι τελευταίες επιστολές του προς την Elizabeth είναι σχεδόν ένα ερωτικό παραλήρημα. Όνειρο και πραγματικότητα, συγκίνηση και δραματικότητα, απόγνωση και ελπίδα, παρελθόν και μέλλον, κάτω από το φως μιας ερωτικής ιδανίκευσης, αποκαλύπτουν τα αληθινά

αισθήματα του Λευκάδιου προς την «Κίρκη, τη νεράιδα των νερών, την πρωτεϊκή φύση», που η επόμενη στιγμή της δεν μοιάζει με την προηγούμενη...

Στην επιστολή με ημερομηνία 7-8 Μαρτίου 1890, λίγο πριν αναχωρήσει από τη Νέα Υόρκη, με προορισμό την Ιαπωνία (Κοψιδά-Βρεττού, 2020 Β), και καθώς πακετάρει τα πράγματά του, θ' αφήσει στον επιστήθιο φίλο του Ellwood Hendrick, στο σπίτι του οποίου φιλοξενείται, μια θερμή, εξομολογητική επιστολή ύψιστης ερωτικής τρυφερότητας, για να επιδοθεί στην Elizabeth Bisland: «...Κοιτάζοντας το πορτρέτο σου, πρέπει να σου πω πόσο γλυκιά και απέραντα καλή μπορεί να είσαι, και πόσο πολύ μου αρέσεις, και πόσο πάλι μου αρέσεις, ή τουλάχιστον μερικά από κείνα τα πολλά που υπάρχουν μοναδικά σε σένα. Έπρεπε να πω σ' αγαπώ-όπως αγαπάμε εκείνους που είναι νεκροί (οι νεκροί που ακόμα επηρεάζουν τις ζωές μας)...» (Stevenson, 1979). Και τέλος, το αποχαιρετιστήριο νεύμα του, η συγγνώμη για όλους τους παράξενους τρόπους του, με μια ιδιαίτερη προσφώνηση, κράμα ερωτικής και στοργικής συνάμα τρυφερότητας: «Συγχώρησε όλους τους τρόπους μου, ακριβή μου, γλυκιά, σαν φάντασμα, αδελφή μου. Αντίο» (Bisland, 1906, Cott, 1992).

Ο Χερν αναχωρεί για την Ιαπωνία στις 6 ή στις 8 Μαρτίου του 1890. Με το τρένο θα διασχίσει τον Καναδά και στις 17 Μαρτίου από το Βανκούβερ, θα επιβιβαστεί στο πλοίο *Αβυσσηνία* με προορισμό τη Χώρα του Ανατέλλοντος Ηλίου. Ξημέρωμα της 4^{ης} Απριλίου αγνάντευε την κορυφή του όρους Φούτζι. Η Ιαπωνία ήταν ο τελευταίος του σταθμός και η αρχή μιας νέας ζωής (Παπαπαύλου, 2002 και Κοψιδά-Βρεττού, 2020 Β).

Οι λίγες επιστολές που αποστέλλει ο Χερν στην Bisland, αμέσως μετά την άφιξή του στη Χώρα του Ανατέλλοντος Ηλίου είναι ενθουσιώδεις εντυπώσεις από μια φύση κι έναν πολιτισμό ανθρώπινο, που τον μαγεύει (Χερν, 1998). Αρχίζει όμως σχεδόν αμέσως, το επώδυνο φάσμα της οικονομικής του ανημπόριας, η αγωνία για την επιβίωσή του και η διερεύνηση πιθανών διασυνδέσεων, μέσω της Elizabeth, με κάποια έντυπα στην Αμερική. «Έχω διαλύσει μόνιμα τη σχέση μου με τους Harpers: Είμαι πεινασμένος... Αλλά είμαι πολύ κουρασμένος από το ότι είμαι... υποχρεωμένος να υποβληθώ σε ηθικούς εξευτελισμούς, που είναι πολύ χειρότεροι από την πείνα ή το κρύο...» (Bisland II, 1906).

Η νέα ζωή της κ. Wetmore

Η Elizabeth Bisland στο μεταξύ έχει τελέσει τον γάμο της με τον Charles Whitman Wetmore (1854-1919), γνωστό δικηγόρο, απόφοιτο του Harvard (1877), και χρηματοοικονομικό σύμβουλο, Πρόεδρο και Διευθυντή σε πολλές εταιρείες- σιδηροδρόμων και ηλεκτρικής ενέργειας. Ο γάμος τους θα πραγματοποιηθεί το 1891, ένα χρόνο περίπου μετά την αναχώρηση του Χερν για την Άπω Ανατολή. Και το 1892, το ζευγάρι θα χτίσει το *Applegarth* (Goodman, 2013), την περίφημη θερινή κατοικία τους στο συλ των Τυδώρ, στη βόρεια ακτή του Long Island, περιοχή του Oyster Bay, μέσα σε μian ειδυλλιακή Εδέμ έκτασης 60 και περισσότερα στρεμμάτων.

Από τον Απρίλιο του 1911 και για ένα χρόνο ο Wetmore θα αφήσει τη δουλειά του και μαζί με την Elizabeth θα ταξιδέψουν στην Ανατολή, σε πολλά από τα μέρη που εκείνη είχε γνωρίσει από το μεγάλο ταξίδι της στον γύρο του κόσμου: Ιαπωνία, ο πιο προσφιλής τους προορισμός, όπου και έμειναν τον περισσότερο χρόνο, Κίνα, Σιγκαπούρη, Κεϋλάνη, Ινδία. Οι περιγραφές της Bisland από την ομορφιά και τη γαλήνη που εμπνέει η Ιαπωνία είναι πάλι πολύ κοντά στον σεβαστικό λυρισμό του Λευκάδιου Χερν, αν και βλέπει-όπως κι εκείνος τις αλλοιώσεις και τις μεταβολές που έχει προκαλέσει στον τόπο η νέα εποχή Μείτζι. Κλείνοντας

μια της επιστολή προς τον αδελφό της Pressley, στη Νέα Υόρκη, θα γράψει χαρακτηριστικά, εκφράζοντας και την προσωπική της απarέσκεια απέναντι στις αλλαγές: «Νομίζω ότι η Κίνα και η Ιαπωνία είναι οι δύο μοναδικές χώρες που παραμένουν όχι απόλυτα κατεστραμμένες από την απαίσια Δυτική πρόοδο» (Goodman, 2013).

Την πιο επώδυνη όψη της δυτικής «προόδου» έμελλε να γνωρίσει το ζευγάρι στο Λονδίνο, με το ξέσπασμα του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Μετά την εκδήλωση μιας δύσκολης ασθένειας στον Charles, οι Wetmore θα μετακινηθούν το 1913 στην Αγγλία, σε μια προσπάθεια να επανακάμψει η υγεία του Charles στη γαλήνη της αγγλικής εξοχής, σε χωριουδάκι στα Ν.Δ. του Λονδίνου, όπου έχουν εγκατασταθεί. Η Elizabeth, αμέσως μετά την είσοδο της Αγγλίας στον πόλεμο, στις 4 Αυγούστου 1914 θα επιδοθεί, με όλη της την ανθρώπινη συμπόνια και ανθρωπιά, σ' έναν εθελοντισμό προσφοράς στα τοπικά νοσοκομεία για την περίθαλψη των στρατιωτών, που καταφτάνουν ακρωτηριασμένοι και άρρωστοι από τα μέτωπα των μαχών. Θα γράψει στον ποιητή και εκδότη Charles Hutson, τον οποίο είχε γνωρίσει στα χρόνια της Νέας Ορλεάνης, γι' αυτή της την οδυνηρή εμπειρία: «Από τότε που άρχισε ο πόλεμος η ψυχή μου έχει γίνει κομμάτια, σαν κάτω από μια πελώρια πέτρα, από τους τρόμους και τον πόνο γι' αυτόν τον δυστυχή κόσμο» (Goodman, 2013).

Όταν τον Απρίλη του 1917 η Αμερική θα μπει στον πόλεμο, οι Wetmore θα έχουν μετακινηθεί ξανά στην Ουάσιγκτον, απ' όπου η Elizabeth θα συνεχίσει την εθελοντική της δραστηριότητα «στρατευμένη» τώρα στον Ερυθρό Σταυρό. Η υγεία της δεν θα αντέξει. Επτά χρόνια διαρκούς άγχους, αγωνίας, εθελούσιας προσφοράς μέχρις αυταπάρνησης θα τσακίσουν την αντοχή της. Το 1918 διαγιγνώσκεται με σοβαρή αναιμία κι ενώ οι γιατροί τής συνιστούν αυστηρά αποχή, η ίδια: «Να ξεχάσεις την προσφορά σου στον πόλεμο, στα οικιακά, και να μένεις στο κρεβάτι τα πρωινά, και γενικά να είσαι ένας αχρείαστος γυμνοσάλιαγκας ακριβώς τη στιγμή που ο καθένας επιθυμεί να κάμει κάτι για τη χώρα του...» (Goodman, 2013).

Η υγεία του συζύγου της βαίνει δεινούμενη και τα Χριστούγεννα του 1918 οι γιατροί συστήνουν να μεταφερθεί σε γειτονικό θεραπευτήριο. Λίγους μήνες μετά ο Charles Wetmore πεθαίνει (2 Ιουνίου 1919), βυθίζοντας την Elizabeth στην κατάθλιψη και τη μοναξιά κι αφού είχε παλέψει δίπλα του για δέκα χρόνια την αρρώστια με όποια μέσα η στοργή και η αφοσίωση, μαζί με την επιστήμη, θα μπορούσε να της διαθέσουν.

Μήνες μετά θα ξαναβρεθεί στον κοινωνικό στίβο με υπερδραστηριοποίηση σε χειρονομίες που υπαγορεύουν τα ανεξάντλητα ανθρωπιστικά της αποθέματα. Ως συνέχεια του φεμινιστικού της έργου από τα χρόνια της Νέας Ορλεάνης - το 1884 είχε ιδρύσει το New Orleans Women's Club - θα αναλάβει καθήκοντα προέδρου στη μοναδική κλινική της Ουάσιγκτον (Women's Evening Clinic), που λειτουργούσε νύχτα για τις εργαζόμενες στη διάρκεια της μέρας γυναίκες. Το 1920 θα επωμιστεί ένα μεγάλο οικονομικό βάρος παραρτήματος, που ίδρυσε η παραπάνω κλινική, με το όνομα *Good Health Home*. Κουρασμένη από την ολοκληρωτική αφοσίωση στο φιλάνθρωπο έργο της, έχοντας υπερβεί τα εξήντα της χρόνια, το 1922 και για 7 μήνες θα ταξιδέψει στα μέρη που περισσότερο αγάπησε, αναζητώντας τη γαλήνη στην Άπω Ανατολή (Κίνα, Ιαπωνία), ανάμεσα στα δάση της Ιαπωνίας και στους ναούς, στους κήπους και στις λεπτές γεύσεις ζωής, επιζητώντας τη συντροφιά καλλιτεχνών, συγγραφέων, ποιητών, μουσικών και ιερωμένων. Με ανανεωμένες δυνάμεις θα επιστρέψει στην Ουάσιγκτον για να ομολογήσει την απarέσκειά της προς τη ζωή της Δύσης, στην οποία έπρεπε ξανά να βρεθεί. Θα πουλήσει το σπίτι τής Ουάσιγκτον και η νέα ειδυλλιακή της κατοικία, με το όνομα *Greenway Rise*, όχι μακριά από το Πανεπιστήμιο της Βιρτζίνια, θα της εξασφαλίσει τις συνθήκες που χρειάζεται για να στραφεί στην εσωτερική της ζωή και στο συγγραφικό της έργο. Επιπλέον, θα έχει τώρα τη χαρά να παρακολουθεί

διαλέξεις στο Πανεπιστήμιο και κάποιες φορές να μιλάει αυτή σε φοιτητικά ακροατήρια (Goodman, 2013).

Η Elizabeth Bisland είχε ακόμα μια σημαντική συγγραφική διαδρομή να διανύσει. Το τελευταίο της βιβλίο: *The Truth About Men and Other Matters* (1927), εν πολλοίς αυτοαναφορικό (η ζωή στην εξοχή, τα ταξίδια της στην Ιαπωνία), εξετάζει τις σχέσεις μεταξύ των δύο φύλων, τις αντιλήψεις γύρω από τα γυναικεία θέματα, και κυρίως-στο δοκίμιο με τίτλο: *Toward Sunset*-, την πορεία του ανθρώπου προς τα γηρατειά. Και το προσωπικό της βίωμα σ' αυτή τη δύσκολη, μοναχική ανωφέρεια, «που δεν είναι καθόλου ένα διασκεδαστικό επεισόδιο» (Bisland, 1927).

Γιάκουμο Κοϊζούμι προς κ. Wetmore

Αφού είχαν μεσολαβήσει οχτώ ολόκληρα χρόνια σιωπής μετά την εγκατάσταση του Χερν στην Ιαπωνία-χρόνια καταλυτικών ανακατατάξεων στη ζωή και των δύο- ο συγγραφέας, πλημμυρισμένος από τρυφερή νοσταλγία, θα την αναζητήσει ξανά, όντας πάλι σε μια μεταβατική κατάσταση ψυχικών αλλά και πρακτικών ανακατατάξεων και προβληματισμών. Είναι για τον Λευκάδιο οι μέρες που βασανιστικά προσμετρά τις ελαττούμενες δυνάμεις του και αγωνιά για πρακτικά ζητήματα-κυρίως για την εκπαίδευση του μεγαλύτερου γιου του Καζούο-στον οποίο έχει και ιδιαίτερη αδυναμία- στη Δύση-στην Αμερική (Hirakawa, 2016). Είναι κι αυτός ένας σημαντικός λόγος για τον οποίο αιτείται τη δική της βοήθεια και συμπαράσταση σε μια τολμηρή του απόφαση: να επανέλθει στην Αμερική, αισθανόμενος όμως πάντοτε την ίδια αγωνιώδη οικονομική ανασφάλεια (Cott, 1992).

Έτσι, θα ξαναρχίσει την αλληλογραφία μαζί της, πλάθοντας όνειρα πως θα μπορούσε ίσως να την ξαναδεί «ακόμα και για μια στιγμή» και να την ακούσει να του μιλά με μια από τις μυριάδες φωνές της...» Η πρώτη επιστολή του-απάντηση σε προηγούμενη της κ. Wetmore, όπως σταθερά την αποκαλεί σ' αυτή τη φάση της επικοινωνίας τους-, είναι μια εκτροπή τρυφερά ερωτική προς αναμνήσεις και συναισθήματα απέναντί της, που διατηρούνται ωστόσο αναλλοίωτα μέσα στην ψυχή του. Με την ταραχή ερωτευμένου, που ξαναβρίσκει το ίνδαλμά του, της εξομολογείται την αγωνία του, αναζητώντας την ηρεμία της σκέψης και τη γαλήνη που χρειάζεται ώστε ν' ανοίξει την επιστολή της και να βυθιστεί απόλυτα στα γραφόμενα. Της αποκαλύπτει ότι το πορτρέτο της βρίσκεται σταθερά κρεμασμένο σε έναν τοίχο του γραφείου του: «... Στον απέναντι τοίχο υπάρχει η σκιά ενός όμορφου και υπέροχου ατόμου, το οποίο γνώρισα πολύ καιρό πριν, στην περίεργη πόλη της Νέας Ορλεάνης... Ήταν δεκαέξι χρονών, ή τόσο περίπου, όταν την γνώρισα για πρώτη φορά... Θυμάμαι ότι συνήθιζα να κάθομαι, πριν από πολύ καιρό, δίπλα από αυτή την εσωτερική λάμψη ... και να της μιλάω. Αλλά δεν θυμάμαι τίποτα άλλο - μόνο τον ήχο της φωνής της - χαμηλή και καθαρή και μερικές φορές σαν φλάουτο. Οι θεοί ξέρουν μόνο τι είπα τότε...» (Bisland II, 1906).

Ο τρόπος με τον οποίο απευθύνεται στην Elizabeth, οι φιλοφρονήσεις και η υπερβολή στον εγκωμιαστικό λόγο που αρθρώνει, είναι η υπερβατική σύλληψη μιας ιδεατής γυναικείας οντότητας: «Είναι απόλυτα βέβαιο ότι είσαι μια νεράιδα, που μπορεί να πάρει μυριάδες σχήματα... Για σένα δεν θα έπρεπε να εμπιστεύομαι καν τα μάτια των ακτινών Χ...» (Bisland II, 1906). Θα πίστευε, ρεαλιστικά κρίνοντας κάποιος, ότι τα παραπάνω είναι -και-μέσα στη «στρατηγική» επίτευξης του στόχου του. Να τον βοηθήσει δηλαδή σε μια ενδεχόμενη μετεγκατάστασή του στις Ηνωμένες Πολιτείες. Ο Χερν ωστόσο δεν μιλάει τη γλώσσα της σκοπιμότητας. Είναι αδέξιος σε στρατηγήματα και ιδιοτελείς σκέψεις. Ο απεριόριστος θαυμασμός του προς τη δύναμη της εξωτικής «νεράιδας», παράλληλα με τον φόβο του, είναι

άλλωστε και το στοιχείο που τροφοδοτούσε από την αρχή την ερωτική του δειλία απέναντί της. Η ίδια δειλία -ο χαμηλός βαθμός αυτοεκτίμησης- τον βασανίζει επίσης και σε ό,τι έχει σχέση με τις επαγγελματικές προτάσεις που του γίνονται. Ένα εξοντωτικό μείγμα φόβων, αναστολών, άγχους και ανασφάλειας είναι και η απόκρισή του στις εναλλακτικές που η Elizabeth του προτείνει για τη μετάβασή του στην Αμερική. Όλες οι επιστολές του σ' αυτή τη φάση είναι το εφιαλτικό κάτοπτρο των φόβων του: για την επισφαλή του υγεία, τη δυσφορία του απέναντι στην αθέμιτη θρησκευτική δράση ιεραποστολών, που σαν ιστός αράχνης φτάνουν παντού, την ατελέσφορη προσπάθεια να γραφεί σε μια μασονία ώστε να έχει την υποστήριξή της, για την οικονομική επιβίωση της πολυμελούς οικογένειάς του, το εκπαιδευτικό μέλλον του τρυφερού του γιου, για τις ίδιες τις ακαδημαϊκές του ικανότητες και συστηματικές γνώσεις. Κι ενώ φαίνεται σε κάποιες επιστολές του να ανακτά θάρρος για να προχωρήσει στις αποφάσεις του, σε άλλες υποχωρεί, αναβάλλοντας συνεχώς κάτω από τη σκοτεινή διαίσθηση μιας επαπειλούμενης προσωπικής τραγωδίας-του τέλους.

Η τελευταία επιστολή του Χερν προς την κ. Wetmore, γράφεται τον Σεπτέμβριο του 1904, στο Τόκυο. Το ταξίδι στην Αμερική δεν επέπρωτο να πραγματοποιηθεί. Τίποτε ωστόσο σ' αυτή την τελευταία επιστολή δεν προμηνύει ότι το τέλος είναι πλέον ζήτημα ολίγων ημερών: ούτε τα γραφόμενα-οι σκέψεις για τα προσεχή βιβλία του-ούτε και το χαριτωμένο ύφος για τις επάρκειες και τις ανεπάρκειές του, την αυτοκριτική του, αυστηρή και δραματική άλλοτε, με χιούμορ και ανάλαφρη διάθεση τώρα. «Το να δω ξανά το χειρόγραφο σου πάνω στον γνώριμο μπλε φάκελο, ήταν μεγάλη χαρά. Και αυτό που περιείχε ο φάκελος, στο ίδιο πολύτιμο κείμενο, ήταν εξίσου ευχάριστο ... εκτός από λίγα λόγια επαίνους που δεν αξίζω, ... γιατί πρέπει να γνωρίζεις ότι ως προς αυτό που συνήθως ονομάζεται «ζωή», ξέρω λιγότερα κι από την πλήρη άγνοια, και υπήρξα, και θα παραμείνω πάντα, ένας ηλίθιος και ένας γκαφατζής του πιο καταπληκτικού είδους...» (Bisland, 1906).

Ο Λευκάδιος Χερν θα πεθάνει στις 26 Σεπτεμβρίου του 1904, από καρδιακό επεισόδιο (Κοψιδά-Βρεττού, 2019). Η Elizabeth Bisland θα ζήσει 25 χρόνια μετά, και θα πεθάνει από πνευμονία τον Ιανουάριο του 1929, σε ηλικία 68 χρονών. Θα ταφεί στο νεκροταφείο Woodlawn Cemetery στο Bronx της Νέας Υόρκης, στο ίδιο συμπτωματικά νεκροταφείο που είχε ταφεί και η ανταγωνίστριά της στον γύρο του κόσμου, Nellie Bly, που είχε επίσης πεθάνει από πνευμονία το 1922. Ο Χερν «αναπαύεται» στο Zoshigaya Cemetery, στο Τόκυο, αλλά στις σελίδες της βιογραφίας της γι' αυτόν, θα ακολουθούν οι δυο τους έναν ατέρμονα πνευματικό και συν-αισθηματικό διάλογο, αντανάκλαση της ονειρικής σχέσης του Χερν με ανθρώπους και πράγματα που είχε αγαπήσει. Και που η ψυχή του δινόταν απροκατάληπτα σ' αυτά μέχρι τέλους. Η νεαρή, ανυπότακτη Elizabeth Bisland και η ώριμη αργότερα γυναίκα, η κ. Wetmore, ήταν μια περίπτωση απ' αυτές.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Askew, R.K. (2016). Why Hearn? The Critical Reception of Lafcadio Hearn in Japan. *New Zealand Journal of Asian Studies*, 18 (1), 57-73.
- Bebell, A. (2015). *Intimate Empire: Women's Travel Writing and U.S. Imperialism 1880-1920*. Graduate Theses, Dissertations, and Problem Reports. Ανακτήθηκε από: <https://researchrepository.wvu.edu/etd/5170>.
- Benfey, C. (2009). The Library of America Interviews-Christopher Benfey about Lafcadio Hearn. Ανακτήθηκε από: https://loa-shared.s3.amazonaws.com/static/pdf/benfey_interview.pdf.

- Bernstein, L. The Fight between Anger and Tenderness in Men-The Life and Work of Lafcadio Hearn. Ανακτήθηκε από: <https://static1.squarespace.com/static/56a3bd82df40f38ec6ca17b5/t/5ff2c453f218a25ea68b14ff/1609745491782/Lafcadio+Hearn.pdf>
- Bisland, E. (1891). *In Seven Stages: A Flying Trip Around The World*. New York: Harper and Brothers.
- Bisland, E. (1906). *The Life and Letters of Lafcadio Hearn*. Vol. I, II. Boston and New York: Houghton Mifflin Company.
- Bisland-Wetmore, E. (1927). *The Truth about Men and Other Matters*. New York Avondale Press.
- Boynton, P. H. (1927). Lafcadio Hearn. *The Virginia Quarterly Review (VQR)*, 3 (3). Ανακτήθηκε από: <https://www.vqronline.org/essay/lafcadio-hearn>
- Cott, J. (1992). *Wandering Ghost-The Odyssey of Lafcadio Hearn*, United States: Kodansha International Ltd.
- Goodman, M. (2013). *Eighty Days. Nellie Bly and Elizabeth Bisland's History-Making Race Around the World*. New York: Ballantine Books.
- Hirakawa, S. (2016). Forthcoming Publication of the Complete Letters of Lafcadio Hearn. Ανακτήθηκε από <https://19historians.com/forthcoming-publication-of-the-complete-letters-of-lafcadio-hearn/>.
- Hirakawa, S. (2000). Return to Japan or Return to the West? Lafcadio Hearn's "A Conservative". *Comparative Literature Studies*, 37(2), 196-211. Ανακτήθηκε από: <http://www.jstor.org/stable/40247244>.
- Hughes, G. (1996). An Irish Version of Lafcadio Hearn. *Comparative Literature Studies*, 33(1), 82-97.
- Kemme, S. (2020). The Roots of Lafcadio Hearn's Self-Referencing Style of Journalism. Ανακτήθηκε από: <https://core.ac.uk/download/pdf/210541732.pdf>.
- Kemme, S. (2021). Lafcadio Hearn's Open Mind. Ανακτήθηκε από: <http://blues.gr/profiles/blogs/president-of-the-lafcadio-hearn-society-usa-steve-kemme-talks-abo>.
- Κοψιδά-Βρεττού, Π. (2010). *Η λαογραφία της στοργής. Σμιλεύοντας το αρχέτυπο της μάνας*. Αθήνα: Fagotto books.
- Κοψιδά-Βρεττού, Π. (Επιμ.). (2015). *Λευκάδιος Χερν: Ένα διαπολιτισμικό ταξίδι στη ζωή και στο πνεύμα του*. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Κοψιδά-Βρεττού, Π. (2017). *Λευκάδιος Χερν και Πιερ Λοτί: Συνάντηση στη μαγική μελαγχολία της απόδρασης*. Αθήνα: Βακχικών.
- Κοψιδά-Βρεττού, Π. (2019). Λευκάδιος Χερν: Lacrimosa Dies. Ανακτήθηκε από: <https://www.nonpapernews.gr/component/k2/item/33071-paraskevi-kopsida-vrettoy-lefkadios-xern-lacrimosa-dies1>.
- Κοψιδά-Βρεττού, Π. (2020). Λευκάδιος Χερν: Ο Δυτικός «Άγγελος» της Ανατολής. Μέρος Α-Με την ταυτότητα του πολιτισμένου άγριου. Ανακτήθηκε από: <http://clioturbata.com/%CE%B1%CF%80%CF%8C%CF%88%CE%B5%CE%B9%CF%82/leukadios-hern/>
- Κοψιδά-Βρεττού, Π. (2020). Λευκάδιος Χερν: Ο Δυτικός «Άγγελος» της Ανατολής. Μέρος Β-Ιαπωνία: Αναζητώντας μια μόνιμη πατρίδα της ψυχής. Ανακτήθηκε από:

<http://clioturbata.com/%ce%b1%cf%80%cf%8c%cf%88%ce%b5%ce%b9%cf%82/hern-second-part/>

Marks, J. (1993). *Around the World in 72 Days: The race between Pulitzer's Nellie Bly and Cosmopolitan's Elizabeth Bisland*, Gemittarius Press.

Παπαπαύλου, Κ. (2002). *Ο Άλλος Λευκάδιος Χερν*. Αθήνα: Παπαζήσης.

Rosen, A. (2004). Lafcadio Hearn and the City-Part I: Europe and America. Ανακτήθηκε από: <file:///C:/Users/%CE%92%CE%99%CE%92%CE%97/Downloads/KJ00000749680.pdf>.

Rosen, A. (2005). Lafcadio Hearn and the City-Part II: Japan. Ανακτήθηκε από: [file:///C:/Users/%CE%92%CE%99%CE%92%CE%97/Downloads/KJ0054_077-087%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/%CE%92%CE%99%CE%92%CE%97/Downloads/KJ0054_077-087%20(2).pdf).

Scholem, G. (1974). *Kabbalah*. New York: Quadrangle.

Stevenson E. (1979). *Lafcadio Hearn*, Octagon Books: New York.

The Agricultural Editor of the I.D.
-pursued by his
family